

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๒

วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป

ตามหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๐๔ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๒ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป โดยชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๒ กำหนดให้พรรคการเมืองที่จดทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญดังกล่าว และในกรณีที่พรรคการเมืองนั้นพรรคใดยังมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ กล่าวคือ ยังมีได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยต้องดำเนินการให้ครบถ้วนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้บังคับ คือ ภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๑ และต้องแจ้งต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๓๐ ซึ่งอย่างช้า ภายในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ นอกจากนี้มาตรา ๕๔ ได้บัญญัติว่าพรรคการเมืองใดตามมาตรา ๕๒ ไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันยุบไปตามมาตรา ๖๕ และให้ นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กล่าวคือ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ซึ่งปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว พรรคปฏิรูป ซึ่งจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ มีสมาชิกครบถ้วน แต่ไม่มีการจัดตั้งสาขาพรรคตามที่กฎหมายกำหนดไว้แต่อย่างใด

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและได้ส่งสำเนาคำร้องนั้นให้พรรคปฏิรูปทราบ และชี้แจง พรรคปฏิรูปโดย นายวิชกรวุฒิ รัตนวิเชียร หัวหน้าพรรค ได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญ มีใจความว่า พรรคปฏิรูปมีอุปสรรคสาเหตุหลายประการที่ไม่อาจดำเนินการ จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองได้ทันตามที่กฎหมายกำหนด และพรรคไม่มีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงหรือฝ่าฝืน กฎหมายแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้จึงไม่ขอคัดค้านในการที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาล รัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคปฏิรูป

โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจของศาลนี้ไว้ในมาตราต่าง ๆ จึงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จะกำหนดอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๑ บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้วางหลักการแบ่งปันอำนาจระหว่างศาลระบบต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย บัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ส่วนศาลอื่นซึ่งได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลนั้น ๆ ดังนั้น ตามนัยของมาตรา ๒๗๑ รัฐสภาจึงอาจตรากฎหมายกำหนดอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้แล้วในรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบ พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

โดยที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของ นายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น ในการพิจารณาคำร้องดังกล่าว จึงต้องพิจารณาว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคปฏิรูปหรือไม่

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง (พรรคปฏิรูป) ว่าพรรคปฏิรูปเป็นพรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้บัญญัติว่า “ให้พรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และในกรณีที่พรรคการเมือง ดังกล่าวพรรคใดยังมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ให้พรรคการเมืองนั้นดำเนินการให้ครบถ้วนภายใน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ” เนื่องจากพรรคปฏิรูป

ยังมีได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ คือ ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งต้องดำเนินการให้ครบถ้วนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้บังคับ แต่เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว พรรคปฏิรูปไม่ได้จัดตั้งสาขาพรรคตามที่กำหนดในมาตรา ๒๕ กรณีจึงต้องด้วยมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองตามมาตรา ๕๒ ไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ ให้พรรคการเมืองนั้นเป็นอันยุบไปตามมาตรา ๖๕ และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง” ฉะนั้น ตามข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเห็นว่ามีเหตุตามมาตรา ๖๕ (๕) เกิดขึ้นกับพรรคปฏิรูปตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิติกันต์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ